

Súd: Okresný súd Lučenec
Spisová značka: 7Ps/17/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6622204276
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Gabrielová
ECLI: ECLI:SK:OSLC:2023:6622204276.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Lučenec sudkyňou JUDr. Andreou Gabrielovou vo veci spôsobilosti na právne úkony pozbaveného: A. B., narodený XX.XX.XXXX, umiestneného v C. D. D. E., F. G. XXXX/XX, E., štátneho občana Slovenskej republiky, zastúpeného opatrovníčkou: B. H. I., narodená XX.XX.XXXX, bytom J. K. XXX/XX, L., štátna občianka Slovenskej republiky, za účasti: M. E., N. F. X, E., IČO: XXXXXX, zastúpeného: A. I. O., advokát, Advokátska kancelária, N. P. I. XX/X, E., v konaní o návrhu na zmenu opatrovníka, takto

rozhodol:

I. Súd m e n í uznesenie Okresného súdu Lučenec č. k. XXX/X/XXXX-XX zo dňa XX.XX.XXXX tak, že o d v o l á v a B. H. I., narodenú XX.XX.XXXX, bytom J. K. XXX/XX, L. z funkcie opatrovníka spôsobilosti na právne úkony pozbaveného A. B., narodeného XX.XX.XXXX a u s t a n o v u j e mu opatrovníka mesto E. so sídlom N. F. X, E..

II. Opatrovník je oprávnený a povinný ho zastupovať, spravovať všetky jeho bežné záležitosti pri rozhodovaní o dôležitých životných otázkach v súvislosti s plánovaním a riadením jeho života, ako aj vo všetkých majetkovoprávných otázkach pri disponovaní s materiálными a finančnými prostriedkami, v styku so štátnymi úradmi a úradmi samosprávy, so zaisťovaním a starostlivosťou o jeho zdravie, pričom všetky finančné a materiálne prostriedky je p o v i n n ý používať v jeho záujme.

III. V podstatných veciach potrebuje súhlas súdu.

IV. Opatrovník je p o v i n n ý predkladať príslušnému súdu správu o výkone funkcie opatrovníka vždy k 30.06. a k 31.12. v každom kalendárnom roku a po skončení zastupovania, prípadne po uvoľnení z funkcie predložiť súdu záverečný účet zo správy majetku.

V. Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľka B. H. I. podala návrh na zmenu opatrovníka pre A. B., ktorému bola ustanovená uznesením Q. D. E. sp. zn. XXX/X/XXXX za opatrovníka. V C. D. D. E. bola zamestnaná ako zdravotná sestra, preto o menovanom mala všetky potrebné informácie k zodpovednému vykonávaniu opatrovníckych povinností. Nakoľko v DSS z dôvodu odchodu na starobný dôchodok ukončí pracovný pomer, nebude mať informácie o menovanom, preto navrhuje, aby za opatrovníka bolo ustanovené mesto E..

2. Navrhovateľka na pojednávaní uviedla, že podala žiadosť o nástup na dôchodok, už v zariadení prestáva pracovať, takže funkciu opatrovníka nebude môcť vykonávať. O opatrovanca sa príbuzní nikdy nezaujímali, nekontaktovali ho. K nim sa dostal zo zariadenia v P. M., čo je tiež domov sociálnych služieb.

3. Zástupca mesta E. uviedol, že nesúhlasia s tým, aby boli ustanovení za opatrovníka, nakoľko nie sú jediný orgán miestnej správy, ktorý by vedel poskytovať túto starostlivosť. Prioritou a v záujme opatrovaného je, aby mu bola ustanovená osoba, ktorá mu je blízka, zvyčajne to býva osoba príbuzná, resp. iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka. Oni ako mesto sa aj napriek ustanoveniu § 27 ods. 3 občianskeho zákonníka nechcú dať ustanoviť za opatrovníka z dôvodu, že mesto nedokáže dostatočne zabezpečiť potreby opatrovaného. Pokiaľ sa na ostatnom pojednávaní za zriaďovateľa E. vyjadril právny zástupca Banskobystrického samosprávneho kraja, že by nevedel dobre hájiť záujmy opatrovanca, pretože by mohol vzniknúť konflikt záujmov, pokiaľ by mal dlh voči tomuto zariadeniu prípadne, že nie je tak blízko k opatrovancovi ako mesto E. prípadne, že mesto poberá podielové dane aj za opatrovanca, teda nemá sa čo brániť opatrovníckych povinností, kde mesto má osobitný referát a kapacity. K tomu uvádzajú, že orgánom miestnej správy je okrem obce aj samosprávny kraj. Poukazujú na to, že rovnako dobrým opatrovníkom môže byť aj samosprávny kraj ako orgán miestnej správy, pretože toto postavenie mu vyplýva z § 1 ods. 5 Zákona č. 302/2001 o samospráve, kde úlohou samosprávneho kraja je zabezpečovať a chrániť práva a záujmy svojich obyvateľov s tým, že obyvateľom samosprávneho kraja je osoba, ktorá má trvalý pobyt v obci na jej území. Povinnosť starostlivosti o potreby obyvateľov, ktorí majú trvalý pobyt na území kraja, je podľa § 4 ods. 1 zákona o samosprávnych krajoch rovnakou povinnosťou samosprávneho kraja, nielen obce. Samosprávny kraj sa pri výkone samosprávy musí starať aj o potreby svojich obyvateľov, čo opatrovanec nepochybne je v zmysle ustanovenia § 81 písm. g) Zákona č. 448/2008 Zb. Samosprávny kraj vie po odbornej a personálnej stránke podľa nich oveľa lepšie zabezpečiť každodenné potreby opatrovanca. V týchto zariadeniach, ktoré zriaďuje Banskobystrický samosprávny kraj, sa nachádzajú osoby, ktoré sú podľa nich vyslovene vyškolené aj na takúto opatrovateľskú činnosť. Samosprávny kraj je lepšie personálne, administratívne aj ekonomicky zabezpečený na to, aby mohol vykonávať funkciu opatrovníka. Zákonodarca nevylúčil z okruhu osôb opatrovníka zriaďovateľa zariadenia, v ktorom je umiestnená osoba pozbavená alebo obmedzená spôsobilosti na právne úkony. Mesto E. vzhľadom na to, že nemá priamy vzťah s týmto zariadením ani s Banskobystrickým samosprávnym krajom, nedokáže ani organizačne to dobre zabezpečiť. Z toho dôvodu, že pán A. B. je umiestnený práve v zariadení Banskobystrického samosprávneho kraja, je podľa nich vhodné, aby bol Banskobystrický samosprávny kraj určený za opatrovníka opatrovancovi pánovi B.. Poukazujú na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. XXXXX/XX/XXXX, ktorým bolo zrušené rozhodnutie súdu, v ktorom krajský súd zaujal názor, že je potrebné posudzovať otázku, ktorý z orgánov miestnej správy je vhodnejším opatrovníkom pre opatrovanca.

4. Zástupca Banskobystrického samosprávneho kraja uviedol, že nesúhlasia s tým, aby boli ustanovení za opatrovníka. Poukazujú na to, že sú zriaďovateľom C. D. D. E. a v prípade, ak by napríklad vznikol dlh voči tomuto zariadeniu, sú povinní tento dlh vymáhať voči opatrovancovi a nevedeli by dobre hájiť záujmy opatrovanca. Taktiež Banskobystrický samosprávny kraj nie je tak blízko k opatrovancovi ako mesto E.. Majú za to, že iné zariadenia, keďže sú špecializované na iné oblasti poskytovania služieb, nebudú mať záujem o to, aby boli ustanovení za opatrovníka. Oni tam majú svojich riaditeľov, jedná sa o zariadenia R., ZSS L. na G. F. a C. D.. Mesto E. poberá podielové dane aj na tohto občana, ale bráni sa poskytovaniu týchto služieb a navrhujú ich. Chápu, že v prípade malých obcí nemajú dostatočne vybudované kapacity, aby mohli zabezpečovať túto starostlivosť, ale v prípade Lučenca, ktorý má referát, ich táto skutočnosť prekvapuje.

5. Súd dotazoval Zariadenie sociálnych služieb L., C. D. D. D., E. a S. D. D. R., E., ktoré zhodne uviedli, že odmietajú možnosť ustanovenia za opatrovníka pre opatrovanca nachádzajúceho sa v C. E., nakoľko táto možnosť nevyplýva z predmetu ich činnosti.

6. Súd dotazoval sestru A. B., ktorá nesúhlasila s tým, aby bola ustanovená za opatrovníka, nakoľko má deti a svoju rodinu, chodí do práce. Od narodenia brata nevidela, nebola s ním v žiadnom kontakte, takže je pre ňu ako cudzí človek, ani rodina, ani manžel s tým nesúhlasia.

7. Uznesením Q. D. E. č. k. XXX/X/XXXX-XX zo dňa XX.XX.XXXX bol z funkcie opatrovníka odvolaný C. D. D. E. a za opatrovníčku A. B. bola ustanovená B. H. I.. V uznesení boli opatrovníčke ustanovené práva a povinnosti.

8. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných

prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

9. Podľa § 26 OZ pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony konajú za nich ich zákonní zástupcovia.

10. Podľa § 27 ods. 2 OZ zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

11. Podľa § 27 ods. 3 OZ ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1).

12. Podľa § 28 OZ ak zákonní zástupcovia sú povinní aj spravovať majetok tých, ktorých zastupujú, a ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.

13. Podľa § 248 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej „CMP“) ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

14. Podľa § 272 CMP súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak to ustanovuje osobitný predpis.

15. Podľa § 274 ods. 1 CMP súd rozhoduje uznesením.

16. Podľa § 274 ods. 2 CMP v uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

17. Podľa § 275 CMP súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu.

18. Podľa § 276 CMP súd odvolá opatrovníka z výkonu funkcie na jeho návrh.

19. Podľa § 277 ods. 1 CMP súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka.

20. Podľa § 277 ods. 2 CMP súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

21. Citované ustanovenie § 27 ods. 3 OZ vymedzuje hľadiská pre určenie osoby, ktorá môže byť súdom ustanovená do funkcie opatrovníka, pričom uvedené poradenie osôb je pre súd záväzný. Sú nimi príbuzní, fyzické osoby, iná vhodná osoba spĺňajúca podmienky pre ustanovenie opatrovníka a orgán miestnej správy alebo jeho zariadenie s právnou subjektivitou. Subsidiárne zákon počíta s možnosťou ustanovenia takzvaného verejného opatrovníka t. j. orgánu miestnej samosprávy prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom. S možnosťou ustanovenia obce do funkcie opatrovníka počíta aj § 60 ods. 2 Zákona o rodine. Pre naplnenie účelu inštitútu opatrovníka a jeho riadny a zodpovedný výkon treba však predpokladať, že opatrovník s výkonom tejto funkcie súhlasí.

22. Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že opatrovníkom fyzickej osoby, ktorá bola rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. P 203/1997-21 zo dňa 26.09.1997 pozbavená spôsobilosti na právne úkony, má byť predovšetkým príbuzný alebo iná vhodná osoba. V prípade, ak sa súdu napriek všetkému úsiliu nepodarí nájsť v okruhu príbuzných či iných vhodných subjektov osobu opatrovníka a situáciu postihnutých osôb, nemožno či už pre nedostatok miesta alebo z iných vážnych dôvodov riešiť umiestnením v niektorom sociálnom zariadení, súd ustanoví za opatrovníka orgán miestnej samosprávy prípadne jeho zariadenie, pokiaľ je oprávnený vystupovať vo svojom mene (§ 27 ods. 3 OZ). Takzvaný verejný opatrovník vykonáva svoju funkciu prostredníctvom svojich zamestnancov na základe uznesenia súdu v súlade s vymedzením úloh miestnej samosprávy a jej zariadení podľa zákona o obecnom zriadení.

23. V zásade sa vyžaduje, aby súdom ustanovený opatrovník s prevzatím funkcie opatrovníka súhlasil a aby nebol do tejto funkcie ustanovený proti svojej vôli. Ak ale vhodná fyzická osoba zistená nebola, niet inej možnosti ako ustanoviť takzvaného verejného opatrovníka, keď súd musí zabezpečiť ochranu práv osoby obmedzenej spôsobilosti ustanovením jej opatrovníka. To vyplýva zo znenia vyššie citovaného ustanovenia § 27 ods. 3 OZ, ktoré je formulované imperatívne. Za situácie, keď súd musí na základe zákonného príkazu ustanoviť osobe pozbavenej alebo obmedzenej spôsobilosti na právne úkony opatrovníka, pričom žiadna vhodná fyzická osoba sa nenašla a nezostáva iná možnosť ako ustanoviť jej za opatrovníka obec, nemôže už byť potom relevantným, že obec ako verejnoprávny orgán s ustanovením za opatrovníka nesúhlasí. V tejto súvislosti súd poukazuje na ustálenú judikatúru súdov, v zmysle ktorej možno ustanoviť národný výbor (teraz orgán miestnej samosprávy), prípadne jeho zariadenie za opatrovníka občana nie je viazané na súhlas týchto orgánov a organizácií. Ak sa nepodarilo nájsť vhodného občana - fyzickú osobu pre túto funkciu, povinnosťou súdu je, aby ustanovil orgán miestnej samosprávy (R 45/1986). Pre toto ustanovenie za opatrovníka nie je rozhodujúca okolnosť, či v tomto zariadení sú vytvorené všetky organizačné predpoklady na výkon funkcie opatrovníka. Nie je rozhodujúce, že národný výbor (teraz orgán miestnej samosprávy) uvádza, že na výkon funkcie opatrovníka nemá vytvorené predpoklady (R 54/1984).

24. Zmyslom právnej úpravy je dôsledne hájiť záujmy osoby, ktorá bola pozbavená respektíve bola obmedzená spôsobilosťou na právne úkony teda osoby, ktorá si nedokáže, respektíve nie je spôsobilá svoje práva a záujmy adekvátnym spôsobom hájiť sama.

25. Ustanovenie opatrovníka tejto osobe z kruhu osôb v príbuzenskom pomere má v zmysle zákona dikcie zásadne prednosť pred inou alternatívou. Z týchto osôb je predpoklad, že medzi nimi existujú určité bližšie osobné citové a emotívne väzby založené na príbuzenskom alebo inom obdobnom blízkom či rodinnom pomere, povinnosť i oprávnenie vykonávať funkciu opatrovníka, je tak ponímaná osobnejšie a je preto v záujme aj spoločnosti, aby plnením funkcie opatrovníka (za predpokladu, že je vykonávaná zodpovedne a svedomite) bola v prvom rade poverená fyzická osoba blízka osobe zbavenej či obmedzenej spôsobilosti na právne úkony. Pre naplnenie účelu inštitútu opatrovníctva a jeho riadny a zodpovedný výkon treba však predpokladať, že opatrovník s výkonom tejto funkcie súhlasí. Ustanoviť za opatrovníka právnickú osobu a to či už orgán miestnej samosprávy alebo iné zariadenie s právnou subjektivitou, má mať v zásade len výnimočný, ojedinelý charakter a to až v prípade, ak žiadna iná vhodná fyzická osoba nie je schopná alebo ochotná funkciu opatrovníka zodpovedne vykonávať respektíve nemá na to vytvorené všetky predpoklady. Ak súd má za to že je vhodné ustanoviť za opatrovníka právnickú osobu v týchto prípadoch sa vyžaduje, aby súd riadne a presvedčivo odôvodnil, prečo ustanovil za opatrovníka právnickú osobu a zdôvodnil, prečo nie je možnosť touto funkciou poveriť žiadneho z okruhu príbuzných či blízkych osôb nesvojprávneho.

26. Súd poukazuje na právny názor vyslovený v rozhodnutiach Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13CoP/7/2013 zo dňa 21.01.2013, sp. zn. 15Cop/23/2014 zo dňa 15.04.2014, sp. zn. 13CoP/4/2021 zo dňa 26.03.2021, sp.zn. 15CoP/25/2021 zo dňa 02.06.2021, sp. zn. 13CoP/43/2020 zo dňa 27.05.2021 a Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Cop/29/2014 zo dňa 27.11.2014.

27. Vzhľadom k tomu, že opatrovníčka osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony A. B. odchádza do dôchodku a zariadenie C. E., kde je umiestnený, ako aj iné zariadenia nachádzajúce sa v meste E. odmietli vykonávať funkciu opatrovníka, tak ako aj jeho sestra a brat, teda nie sú známe žiadne osoby, ktoré by spĺňali predpoklady pre ustanovenie za opatrovníka. Súdom na základe vyššie uvedených skutočností za opatrovníka ustanovil mesto E., ktoré s ustanovením za opatrovníka nesúhlasilo, avšak v konečnom dôsledku súd má za to, že i napriek svojmu nesúhlasu, mesto, ktorého úlohou je okrem iného starostlivosť o potreby obyvateľov v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 369/1999 Zb. o obecnom zriadení a ktoré môže poskytovať podpornú sociálnu službu spočívajúcu v pomoci pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností (§ 12 ods. 1 písm. e) bod 2, § 55 a § 80 písm. g) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v platnom znení), má byť v tomto prípade ustanovené za opatrovníka. Pokiaľ súd dospeje k záveru, že žiaden príbuzný opatrovanca nie je vhodnou osobou pre ustanovenie za opatrovníka, môže súd pristúpiť k ustanoveniu tzv. verejného opatrovníka, pričom ustanovenie verejného opatrovníka už nie je viazané na súhlas s opatrovníctvom.

28. Súdom sa nestotožnil s názorom zástupcu mesta E., že vhodnejším opatrovníkom by mal byť Banskobystrický samosprávny kraj, ktorý podľa nich vie lepšie po odbornej aj personálnej stránke

zabezpečiť každodenné potreby opatrovanca a v jeho zariadení sa nachádzajú osoby, ktoré sú vyškolené na opatrovateľskú činnosť. Aj mesto E. má svojich pracovníkov, ktorí vybavujú agendu súvisiacu so starostlivosťou o opatrovancov, zariadenie sa nachádza v meste E., teda sú bližšie k opatrovancovi a tak ako uviedol zástupca Banskobystrického samosprávneho kraja, poberajú na osobu opatrovanca podielové dane a v neposlednom rade riaditeľa zariadení, ktoré sa nachádzajú v meste E. a boli zriadené Banskobystrickým samosprávnym krajom, odmietli možnosť, aby boli ich zamestnanci ustanovení za opatrovníkov. Mesto E. teda splňa všetky predpoklady na to, aby bolo ustanovené za opatrovníka osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony A. B., nakoľko je to aj v záujme tejto osoby a preto súd za opatrovníka ustanovil mesto Lučenec a nie Banskobystrický samosprávny kraj.

29. Výkon funkcie opatrovníka nezahŕňa poskytovanie sociálnej starostlivosti, ktorá je realizovaná príslušným zariadením sociálnych služieb (DSS E.).

30. Podľa § 28 OZ je opatrovník povinný spravovať majetok opatrovníka (ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu) a v prípade potreby je opatrovník povinný zastupovať opatrovanca v konaní pred súdmi, štátnymi orgánmi, orgánmi samosprávy. So správou majetku je potom spojené predkladanie správy o výkone opatrovníckej funkcie dvakrát ročne a po skončení opatrovania predloženie záverečného účtu o správe majetku opatrovanca. Vymedzený rozsah opatrovníckych práv a povinností determinujúci charakter funkcie opatrovníka nemôže tak predstavovať pre orgán miestnej správy neprimerané zaťaženie, ktoré by od neho nebolo možné spravodlivo požadovať.

31. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkom nemá nárok na ich náhradu, ak nie je ustanovené inak.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia, prostredníctvom Okresného súdu Lučenec, Ulica Dr. Herza 14, 984 37 Lučenec na Krajský súd v Žiline.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 62 ods. 1, 2 CMP je odvolanie možné odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav vecí. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Podľa § 63 CMP v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Podľa § 64 CMP zmena návrhu na začatie konania je v odvolacom konaní prípustná.

Podľa § 65 CMP odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

Podľa § 66 CMP odvolací súd nie je odvolacími dôvodmi viazaný.

Podľa § 67 CMP na vady konania pred súdom prvej inštancie prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa § 367 ods. 3 CMP uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné vyhlásením; ak sa nevyhlasuje, je vykonateľné, len čo bolo vyhotovené.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.